

СТАНОВИЩЕ

за дисертацията на Симеон Михалков

МЛАДЕЖКИ СОЦИОЛЕКТИ В БАЛКАНСКИТЕ ЕЗИЦИ

за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по направление 2.1.

Филология, научна специалност Общо и сравнително езиковедие (Балканско езиковедие)

от доц. д-р Екатерина Търпоманова

Симеон Михалков се дипломира като магистър в специалността „Балканистика“ във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“. Още като студент се отличаваше с научни интереси – в първи курс участва със самостоятелен доклад в балканистичните четения във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, а също и с оригиналния си подход към научната проблематика. След завършването си беше зачислен като редовен докторант към Катедрата по общо, индоевропейско и балканско езиковедие (ФСФ, СУ).

Темата на дисертацията беше избрана с оглед на интересите на докторанта, от една страна, а от друга – поради липсата на съпоставителни изследвания върху балканските езици в тази част на социолингвистиката, която представляват младежките социолекти. Предварително беше ясно, че във фокуса на изследването ще бъдат българският и гръцкият, но заглавието остана по-общо, за да се остави опция за включване на албански и румънски при наличие на материал върху тези два езика.

Дисертационният труд е в обем от 311 страници, които включват библиографията и приложенията. Организиран е в увод, осем глави, заключителна част, основни изводи, приноси и библиография.

В увода на дисертацията бяха направени съществени подобрения след предварителната защита с което той придоби по-структуриран и завършен вид. След кратко въведение в темата, Симеон Михалков представя целите и обекта на изследването си, като особено важно е изясняването на някои термини, които той

употребява по-нататък в изследването си, най-вече що се отнася до термина *национален жаргон*, който предизвика и много дискусии на предварителното обсъждане.

Осемте глави от същинската част на дисертацията представляват различни аспекти от анализа на младежките социолекти на балканските езици. Всяка глава се отличава с концепция и относителна самостоятелност, макар че докторантът изтъква и взаимовръзките между тях.

Изследването започва с писмените прояви на младежкия сленг, като включва материал от български, гръцки, албански и румънски. Разгледано е общото явление в писменото неформално общуване на четирите езика – използването на опростена писмена система въз основа на адаптация на латинската азбука, с добавка на цифрови и други символи на мястото на буквени. Това е единственото и детайлно проучване на този аспект от младежкото общуване за балканските езици, което ми е известно. Чуждоезиковите елементи като съставна част на младежкия сленг са представени във втората глава. Заемките (и някои калки) от английски, френски, италиански и др., както и лексика с ориенталски произход са ситуирани в сленга в български и гръцки. Интересно е проследяването на думи, заети от един балкански език в друг, например глаголят *скивам/скибам*, чийто произход се свързва с албански. В третата глава се разглежда езиково явление, което докторантът определя като архаични неологизми – възобновяването на остарели и дори отпаднали езикови модели, което придава оригиналност и остроумие на младежката реч. Четвъртата глава е посветена на аргото като източник на обогатяване на младежкия сленг. Процесите на преминаване на лексикални елементи от един вид социолект в друг са проследени детайлно, като са отразени и семантичните реинтерпретации, които претърпяват част от лексемите. Петата глава се занимава със словообразователните модели при вътрешното формиране на нови думи в младежките говори. Освен класификацията на моделите – афиксация, композиция, блендинг и т.н., при която няма отклонения от общите процеси в съответните езици, анализът включва промяна на семантичния заряд при някои видове модели, например при добавянето на някои суфикси. В тази глава са обхванати също фразеологичните и свободните словосъчетания (което, между другото, е отражение на проблема за лексикалния статут на фразеологизмите и т. нар. съставни думи, англ. *compounds*). Отделна глава е посветена на игрословието като словообразователен модел. В нея са анализирани различни видове словесни игри, характерни за младежките социолекти. В седма глава е отделено внимание на семантичните трансформации като извор на възникване на сленгизми. Разгледани са различни начини, основани на

полисемията, семантичните релации (синонимия, меронимия), пренасяне на значението и стилистични фигури (метонимия, метафора, хипербола), евфемизация, универбация. В осма глава младежките социолекти са анализирани в прагматичен аспект, направена е връзката между този тип социолект и контекста на употребата му, като акцентът е поставен върху вулгарния език, използван от младежките групи. В заключение докторантът се е спрял на една съвременна ситуация, а именно коронавирусната пандемия, която позволява да се проследи в реално време динамиката на младежките говори и възникването на неологизми. В края на дисертационния труд са направени основни изводи, които предлагат обобщение на тенденциите, наблюдавани в осемте глави, но са твърде лаконични. Приносните моменти в дисертацията са представени в шест точки, в които личи, че дисертационният текст има сериозни постижения по темата. Библиографията съдържа 269 източника, като прави впечатление, че докторантът познава основни, утвърдени имена в международната лингвистика, но също така се позовава на важни локални трудове от българското и гръцкото езикознание. Авторефератът правилно отразява съдържанието на дисертацията. Симеон Михалков има три отпечатани публикации и две под печат по темата на дисертацията.

Цялостното ми впечатление от дисертационния труд на Симеон Михалков е положително. Сред силните страни на работата бих изтъкнала аналитичния подход на автора ѝ към явленията, които разглежда, но също така оригиналния му стил и ярко присъствие. Докторантът се отличава със самостоятелност в разработването на тази тема – концептуалната структура на дисертацията и темите на отделните глави са изцяло негови идеи. За оригиналността на работата допринасят цитатите от художествената литература (основно от „Клетниците“ на Виктор Юго) в началото на всяка глава, които правят препратка към анализираната проблематика в главата. Намирам за уместни и остроумни приложените илюстрации в текста, тъй като те не просто представляват визуална подкрепа за езиковите явления, разглеждани в дисертацията, но отразяват тенденцията у съвременните младежи към възприемане чрез изображения и видео, а не чрез четене.

Сред основните слабости на текста бих посочила недобрата структурираност на съдържателните части. На места липсва кохерентност между отделните абзаци, а някои изречения са твърде дълги и неясни. Невинаги връзката между идейните части е добре изяснена и остава впечатлението за „прескачане“ от една идея на друга. Този проблем беше отчасти преодолян с добавянето на вътрешни подзаглавия в някои глави, чрез

които читателят добива представа за последователността и организацията на тематичните области.

Склонността на докторанта към научно-популярния стил и отклонението от строго научния подход към изграждането на текста намирам по-скоро за преимущество, отколкото за слабост, тъй като неговите разработки са винаги занимателни и увлекателни за четене. В тази връзка бих искала да изтъкна участието му като автор и редактор на научно-популярни материали в гръцкото онлайн издание *Balkan in-Site*.

През цялото време на своята докторантура той беше много активен и взе участие в множество конференции. С всички свои участия успяваше да привлече вниманието на аудиторията и да предизвика дискусии по представяните теми. На националните филологически четения за студенти и докторанти в чест на светите братя Кирил и Методий, организирани от Филологическия факултет на Югозападния университет, беше отличен с първа награда.

Във връзка с всичко, изложено дотук, смятам, че работата на докторанта отговаря на всички административни и научни критерии за дисертационен труд и гласувам „за“ присъждането на научната и образователна степен „доктор“ на Симеон Михалков по направление 2.1. Филология. Общо и сравнително езикознание (Балканско езикознание).

София, 18.02.2021 г.

Доц. д-р Екатерина Търпоманова